

Advies voor de inhoud van de aanvulling op het
milieueffectrapport proefboringen naar aardgas
in de Noordzee-kustzone en op Ameland

2 november 1998

ISBN 90-421-0455-4

Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. de heer ing. M. Mezger
Postbus 20101
2500 EC 'S-GRAVENHAGE

uw kenmerk
E/EOG/MW 98057688

uw brief
22 september 1998

ons kenmerk
U618-98/Mo/ab/652-250

onderwerp
advies voor de inhoud van de aanvulling
op het milieueffectrapport proefboringen
naar aardgas in de Noordzee-kustzone
en op Ameland

doorkiesnummer
(030) 234 76 07

Utrecht,
2 november 1998

Overeenkomstig uw verzoek van 22 september biedt de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) u hierbij het advies aan voor de inhoud van de aanvulling op het milieueffectrapport proefboringen naar aardgas in de Noordzee-kustzone en op Ameland.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de tot stand koming van de aanvulling op het MER. Dit houdt in dat zij gaarne zal vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

drs. L. van Rijn-Vellekoop
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
proefboringen naar aardgas in de Noordzee-
kustzone en op Ameland

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
1.1 Voorgeschiedenis	1
1.2 Kader voor advies voor de inhoud van de aanvulling op het MER	1
2. Bestaande toestand van het milieu	4
2.1 Toetsingskader Vogel- en Habitatrichtlijn	4
2.2 Specifieke vragen voor de aanvulling	5
3. Milieugevolgen	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Specifieke vragen voor de aanvulling	7
4. Ecologische voorkeursvolgorde lokaties Noordzeekustzone	9
5. Overige aspecten	10

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 september 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatcourant nr. 181 d.d. 23 september 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

1.1 Voorgeschiedenis

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en Mobil hebben het voornemen proefboringen naar aardgas uit te voeren in de concessies Groningen en Noord-Friesland. Het betreft boringen in de Noordzeekustzone en op Ameland. Voor de proefboringen wordt m.e.r. doorlopen. Het m.e.r.-plichtige besluit is de goedkeuring door de Minister van Economische Zaken van een plan tot het uitvoeren van exploratie-boringen.

De m.e.r.-procedure is gestart op 1 december 1994. Op 2 februari 1996 heeft de Commissie een toetsingsadvies uitgebracht over het MER en een aanvulling op het MER. In 1996 en in 1997 zijn de besluiten over respectievelijk de boringen in de Noordzeekustzone (1996) en in de Noordzeekustzone en op Ameland (1997) door de rechter geschorst. In 1998 werden de besluiten voor alle proefboringen door de rechtbank te Leeuwarden vernietigd. Paragraaf 1.2 van dit advies gaat in op de uitspraak van de rechtbank en de consequenties voor de m.e.r.-procedure.

Naar aanleiding van de uitspraak van de rechter de besluiten te vernietigen heeft het bevoegd gezag, de Minister van Economische Zaken, besloten de initiatiefnemer te vragen een aanvulling op het MER op te stellen. Bij brief van 22 september 1998 heeft het bevoegd gezag de Commissie gevraagd advies uit te brengen "voor wat betreft de nadere inhoud van de aan de initiatiefnemer in de vorm van een aanvullend MER te vragen aanvullende informatie".

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieueffectrapportage¹. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieueffectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is aan te geven welke informatie de aanvulling op het MER in ieder geval moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

1.2 Kader voor advies voor de inhoud van de aanvulling op het MER

De arrondissementsrechtbank te Leeuwarden heeft op 17 juli 1998 de besluiten over de proefboringen naar aardgas op Ameland en in de Noordzeekustzone vernietigd. De punten die het MER betreffen zijn samengevat:

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

De rechtbank concludeert dat Ameland en de Noordzeekustzone zich op grond van ornithologische criteria kwalificeren als speciale beschermingszones (SBZ) in de zin van de Vogelrichtlijn (79/409/EEG). Hoewel deze gebieden door de Nederlandse regering dus niet zijn aangewezen als SBZ dienen zij wel als zodanig te worden aangemerkt. De Habitatrichtlijn (92/43/EEG) bepaalt dat de

¹ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

beschermingsformule in deze richtlijn ook van toepassing is voor SBZ in het kader van de Vogelrichtlijn. Dat betekent dat de beschermingsformule van de Habitatrichtlijn voor de proefboringen op Ameland en in de Noordzeekustzone van toepassing is, voor zover het vogels betreft die voorkomen in bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

De rechtbank oordeelde dat indien het om andere diersoorten gaat dan de vogelsoorten die uit hoofde van de Vogelrichtlijn worden beschermd, de habitat-toets niet van toepassing is. De grond hiervoor is dat Ameland en de Noordzeekustzone ten tijde van de besluitvorming over de proefboringen niet voorkwamen op de communautaire lijst van de Europese Commissie met betrekking tot de Habitatrichtlijn. Inmiddels heeft de Nederlandse regering op 14 juli 1998 de Noordzeekustzone en een gedeelte van Ameland bij de Europese Commissie (onder voorbehoud) aangemeld als Habitatgebied in de tweede tranche voor de Habitatrichtlijn. Het bevoegd gezag veronderstelt daarom dat voor de Noordzeekustzone en Ameland de Habitatrichtlijn ook voor andere dan vogelsoorten van toepassing is.

- De conclusie is dat de Commissie in dit advies zal aangeven welke informatie zij nodig acht om het toetsingskader in de Habitatrichtlijn (artikel 6) toe te kunnen passen voor de soorten die voorkomen in bijlage 1 van de Vogelrichtlijn en bijlage 2 van de Habitatrichtlijn.

Meerdere locatiebesluiten op basis van één MER

Het bevoegde gezag heeft de vier locatiebesluiten in de Noordzeekustzone genomen op basis van één MER. De boringen zouden moeten plaatsvinden in vier achtereenvolgende jaren. De rechtbank meent dat de dynamiek van het gebied met zich meebrengt dat aan de actualiteit van een MER, zowel wat betreft de bestaande toestand van het milieu als ten aanzien van de te verwachten milieugevolgen, hoge eisen moeten worden gesteld. De rechtbank acht de kans reëel dat het MER, dat dateert uit 1995, niet meer actueel is op het moment dat de laatste proefboringen zal/zullen worden uitgevoerd. De rechtbank heeft overwogen dat, onder meer vanwege de onzekerheid over de effecten, de goedkeuring van de plannen van de NAM zich had moeten beperken tot één locatie teneinde te verifiëren in hoeverre de aannames in het MER ten aanzien van de gevoeligheidsgrenzen van organismen voor verstoring juist zijn. Het ligt voor de hand de eerste proefboring te laten plaatsvinden op de ecologisch minst gevoelige locatie. De rechtbank oordeelt dat de besluitnemer bij het nemen van de besluiten niet had mogen afzien van het voorschrijven van een ecologische voorkeursvolgorde.

- De conclusie is dat de Commissie in dit advies zal aangeven welke informatie de aanvulling op het MER moet bevatten om tezamen met het oorspronkelijke MER de ecologische voorkeursvolgorde te kunnen vaststellen. Gezien het belang dat de rechtbank hecht aan de actualiteitswaarde van het MER, zal dit dienen te gebeuren op basis van de meest recente kennis en inzichten in de ecologie van het gebied en de verstoringsrisico's.

Zichthinder

De rechtbank is op basis van de in het MER gepresenteerde kwalitatieve gegevens en de daaraan ten grondslag liggende rapportage van oordeel dat het MER ten aanzien van het rapport visuele hinder niet tekort schiet. De desbetreffende

gegevens moeten voldoende worden geacht om het bevoegd gezag te informeren over de mate van zichthinder die als gevolg van de proefboringen zal optreden. De Commissie heeft in haar toetsingsadvies over het MER destijds ook aangegeven dat het MER voldoende is voor het aspect zichthinder en heeft tevens opgemerkt dat in werkelijkheid het aantal personen dat de boorinstallaties kan waarnemen lager zal liggen dan met de formule voor de zichthinder is berekend. In grote delen binnen de zichtbaarheidscontouren zijn namelijk barrières aanwezig in de vorm van bebouwing, opgaande beplanting, dijken en duinen, waarmee in de berekening geen rekening is gehouden.

Tot slot merkt de Commissie op dat zichthinder geen aspect is dat een rol speelt bij de bepaling van de ecologische voorkeursvolgorde voor de locaties in de Noordzeekustzone.

- De conclusie is dat zichthinder geen onderwerp is dat in de aanvulling aan de orde moet komen, zodat de Commissie er in dit advies niet verder op in zal gaan.

Compensatie

De rechtbank oordeelt dat de besluitnemer bij de besluitvorming nadrukkelijk onder ogen had moeten zien op welke wijze de NAM een eventueel tijdelijk of blijvend verlies aan natuurwaarden moet compenseren. De rechtbank wijst hierbij op de zichthinder die wordt beschouwd als aantasting van wezenlijke waarden in de zin van het SGR. Tevens concludeert de rechtbank dat dit niet betekent dat het MER niet aanvaard had moeten worden. Fysieke compensatie ter plaatse is in het geval van de proefboringen namelijk niet goed denkbaar. In het kader van de beoordeling van de alternatieven vormt het compensatiebeginsel daarom een onvoldoende onderscheidend criterium om het meest milieuvriendelijke alternatief te identificeren. Uit onder andere het SGR blijkt dat onder omstandigheden ook compensatie elders of financiële compensatie mogelijk is. Voor de besluitvorming over deze vormen van compensatie is het echter niet noodzakelijk dat er een milieueffectrapportage plaatsvindt. In de conclusie bij de uitspraak noemt de rechter het MER echter ondeugdelijk omdat compensatie niet aan de orde komt in het MER en de besluitnemer bij de aanvaarding deze afwijking van de richtlijnen niet motiveert.

- De conclusie is dat de Commissie in het advies zal aangeven op welke wijze compensatie in de aanvulling op het MER aan de orde kan komen.

De criteria voor (de wijze van) exploitatie en de 'doorkijk' naar exploitatie

De richtlijnen schrijven voor dat het MER *het doel van de proefboringen* moet beschrijven, waarbij inzicht wordt gegeven in de criteria²⁾ betreffende technische eigenschappen van de gasreservoirs op grond waarvan later tot exploitatie wordt overgegaan (hoofdstuk 2, pagina 5). Tevens wordt geconstateerd dat voor een toekomstig productieplan nieuwe m.e.r.-procedures doorlopen zullen worden en dat het onderhavige MER dan ook kan volstaan met het geven van een *globaal ontwikkelingsplan van vervolgvactiteiten* en gevolgen daarvan voor het milieu (paragraaf 6.2, pag. 14).

De richtlijnen spreken dus van technische reservoir-eigenschappen in verband met de beschrijving van het doel van de proefboringen (namelijk het bepalen

2 In verband met het onderscheid tussen de beschrijving van het doel van de proefboringen en van de vervolgvactiteiten ("doorkijk"), dient de zinsnede "criteria betreffende" gelezen te worden als "aard van de".

van die eigenschappen) en van een globaal ontwikkelingsplan in verband met de wijze van exploitatie (de "doorkijk"). Aan eerstgenoemde richtlijn wordt in het MER uitwerking gegeven in paragraaf 5.1.2(b), pag. 62. De technische aspecten van de tweede richtlijn worden uitgewerkt in hoofdstuk 14 van het MER ("Doorkijk naar productie"), met name in paragraaf 14.5. De rechter acht de uitwerking hiervan te summier.

- De conclusie is dat de aanvulling op het MER zal moeten ingaan op een nadere beschrijving van de "doorkijk".

Monitoring

De NAM heeft een monitoringsonderzoek uitgevoerd in het blok N7 nabij de locatie Pinkegat. Uit het advies van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAB) blijkt dat de StAB van mening is dat de monitoringsvoorschriften voor de vernietigde besluiten over Ameland en de Noordzeekustzone tekort schoten. De rechtbank vraagt de besluitnemer hiermee rekening te houden bij de heroverweging van het besluit.

- De conclusie is dat de Commissie in haar advisering over de aanvulling op het MER zal aangeven op welke wijze zij adviseert het monitoringsprogramma bij te stellen teneinde optimale informatie te genereren voor de evaluatie van de proefboringen.

De vragen van de Commissie worden verdere gespecificeerd in de volgende hoofdstukken.

2. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU

2.1 Toetsingskader Vogel- en Habitatrichtlijn

De beschermingsformule in de Habitatrichtlijn houdt in dat bevoegde nationale instanties slechts toestemming geven voor een plan of project nadat zij op basis van *"een passende beoordeling de zekerheid hebben gekregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten"* (art. 6 lid 3). *"Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de Lid-staat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft"* (art. 6, lid 4).

Bij de beoordeling van een activiteit conform de Habitatrichtlijn staan derhalve vier stappen centraal:

- 1 bestaat er zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast?
- 2 als die zekerheid niet bestaat, zijn er alternatieve oplossingen die die zekerheid wel kunnen geven?
- 3 bestaan er dwingende redenen van groot openbaar belang om het project te rechtvaardigen indien aantasting van de natuurlijke kenmerken plaatsvindt en bij "ontstentenis" van alternatieve oplossingen?

- 4 Welke compenserende maatregelen worden getroffen indien het project wordt uitgevoerd?

De Commissie adviseert de informatie over de bestaande toestand van het milieu en de milieugevolgen zodanig te verzamelen en te presenteren dat de toetsing volgens deze stappen mogelijk is.

2.2 Specifieke vragen voor de aanvulling

Ecologie Ameland

De Commissie adviseert, mede aan de hand van kaartmateriaal, het volgende aan te geven betreffende het winterseizoen:

- De resultaten van de vogeltellingen tussen 1991 en 1996 voor de binnendijkse en buitendijkse gebieden op Ameland, voor de gebieden die kunnen worden beïnvloed door de proefboring³].
- Betekenisvolle veranderingen die in de jaren 1997 en 1998 zijn opgetreden in het voorkomen van de soorten die zijn onderzocht in de voornoemde rapporten.
- Het mogelijke voorkomen in het beïnvloede gebied van de soorten die zijn genoemd in de bijlage 1 van de Vogelrichtlijn en de bijlage 2 van de Habitatrichtlijn. De Commissie acht hierbij de volgende vogelsoorten uit de Vogelrichtlijn potentieel van belang: Aalscholver, Roerdomp, Lepelaar, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Brandgans, Bruine kiekendief, Blauwe kiekendief, Smelleken, Slechtvalk, Porceleinhoen, Goudplevier, Kluut, Kempphaan, Velduil en Grauwe klauwier. De Commissie heeft geen voor het gebied potentieel belangrijke soorten uit de Habitatrichtlijn kunnen selecteren.
- Het mogelijke voorkomen (op topografische kaart) binnen het beïnvloede gebied van de kwantitatief belangrijke soorten zoals Rotgans, Smient, Scholtekster, Goudplevier en Wulp. Besteed verder aandacht aan de aantallen en de wijze van voorkomen van de betreffende soorten (verspreid of geclusterd).
- De natuurlijke variatie in de populaties.
- De relevante ecologische aspecten van de genoemde soorten, zoals voedselbronnen, foeragegedrag, migratie, plaatselijke vliegbewegingen, verstoring gevoeligheid en de relatie met de abiotische en biotische omstandigheden die door de proefboring kunnen worden beïnvloed, voor zover niet reeds in het MER weergegeven.
- Welke van de genoemde soorten moeten als extra (plaatselijke) doelvariabelen voor de effectbeschrijving worden beschouwd, dus in aanvulling op de doelvariabelen die het MER reeds onderscheidt?
- Bij de beschrijvingen van soorten en ecologische aspecten adviseert de Commissie aan te geven in hoeverre het natuurlijke kenmerken van het gebied betreft zoals bedoeld in de beschermingsformule van de Habitatrichtlijn.

3 Deze gegevens kunnen worden afgeleid uit de rapporten:
M. Kersten, K. Rappoldt, J. Krol (1997): Voorkomen en verspreiding van wadvogels en landdieren op West-Ameland
M. Kersten (1998, conceptnotitie): aanvullende notitie over het voorkomen van vogels nabij de locatie van de NAM proefboring bij Ballum op Ameland.

Ecologie Noordzeekustzone

In hoofdstuk 4 van dit hoofdstuk wordt ingegaan op de parameters die de Commissie van belang acht bij het vaststellen van de ecologische voorkeursvolgorde voor de proefboringen in de Noordzeekustzone. Een deel van de informatie die benodigd is voor het maken van deze vergelijking is aanwezig in het oorspronkelijke MER. Voor zover dat niet het geval is, geeft de Commissie bij onderstaande punten aan welke nieuwe informatie zij adviseert in de aanvulling op te nemen betreffende het zomerseizoen, het gekozen seizoen voor de proefboringen:

- De mogelijke aanwezigheid van vogels die van belang worden geacht in verband met de Vogelrichtlijn, te weten Roodkeelduiker, Parelduiker, IJsduiker, Aalscholver, Grote stern, Visdief, Noordse stern en Dwergstern.
- De wijzigingen ten opzichte van het MER in het voorkomen van andere vogelsoorten dan die genoemd zijn in de Vogelrichtlijn, zoals eenden.
- De mogelijke aanwezigheid van zoogdiersoorten die van belang worden geacht in verband met de Habitatrichtlijn, te weten de Gewone en Grijze zeehond, de Tuimelaar en de Bruinvis, voor zover deze gegevens zijn gewijzigd ten opzichte van de gegevens in het oorspronkelijke MER.
- Het huidige voorkomen van zoëbenthos, Spisulabanken inbegrepen, en de wijzigingen ten opzichte van het oorspronkelijke MER.
- Stroomsnelheid en turbulentie.
- Sedimentkarakteristieken en de mate van sedimentverplaatsingen in het gebied. Voor de proefboring bij Pinkegat adviseert de Commissie de ontwikkeling van de bodemligging ter plaatse aan te geven, in verband met de gemelde aanzanding en de mogelijke noodzaak op termijn baggerwerkzaamheden uit te voeren om een hefeiland in te varen. Dit is informatie die van belang is voor de prioritering van de boringen.
- De natuurlijke variatie in de populaties (zo kunnen strenge winters bijvoorbeeld leiden tot een tijdelijk verarmde bodemfauna),
- Welke van de genoemde soorten moeten als extra (plaatselijke) doelvariabelen voor de effectbeschrijving worden beschouwd, dus in aanvulling op de doelvariabelen die het MER reeds onderscheidt?
- Bij de beschrijvingen van soorten en ecologische aspecten adviseert de Commissie aan te geven in hoeverre het natuurlijke kenmerken van het gebied betreft zoals bedoeld in de beschermingsformule van de Habitatrichtlijn.

Gevoeligheidsgrenzen (Ameland en de Noordzeekustzone)

- De Commissie adviseert in de aanvulling op het MER aan te geven of er sinds het gereed komen van het MER in 1995 nieuwe kennis en inzichten beschikbaar zijn gekomen op grond waarvan de in het oorspronkelijke MER vastgestelde gevoeligheidsgrenzen gewijzigd zouden moeten worden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van openbare literatuur en onderzoeks- en monitoringsgegevens in het kader van proefboringen. De Commissie denkt bijvoorbeeld aan nieuwe gegevens die beschikbaar zijn gekomen in:
 - het MER voor de proefboringen in de Waddenzee;
 - monitoringsgegevens proefboringen Pinkegat/N7-blok en de daaraan ten grondslag liggende literatuur.

3. MILIEUGEVOLGEN

3.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen zal met name moeten worden ingegaan op de gevolgen voor de organismen die voorkomen op bijlage 1 van de Vogelrichtlijn en bijlage 2 van de Habitatrichtlijn en de voor deze organismen essentiële ecologische processen. Per milieugevolg moet worden ingegaan op de vraag of, en zo ja in welke mate, wezenlijke waarden en kenmerken in de zin van de Habitat- en Vogelrichtlijn worden aangetast. De Commissie adviseert het bevoegde gezag om helder uiteen te zetten wanneer zij van mening is dat van een dergelijke aantasting sprake is, zodat een duidelijk toetsingskader voor de milieugevolgen ontstaat. De Habitatrichtlijn is niet eenduidig over wat onder aantasting moet worden verstaan. De rechtbank te Leeuwarden heeft in de uitspraak de volgende definitie geformuleerd op basis van de teksten in het SGR: *"elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstelling van het Structuurschema Groene Ruimte als negatief moet worden gekwalificeerd."* Ten aanzien van aantasting zoals bedoeld in artikel 6 van de Habitatrichtlijn is overwogen dat het moet gaan om gevolgen die van betekenis kunnen zijn voor de instandhouding van leefgebieden en vogelpopulaties.

De milieugevolgen die in de aanvulling op het MER beschreven moeten worden hebben betrekking op de gevolgen van geluid en de aanwezigheid van de boorinstallatie, omdat ten aanzien van deze milieuaspecten zich na het publiceren van het oorspronkelijke MER belangrijke ontwikkelingen hebben voorgedaan. Bij de oordeelsvorming over de aantasting in de zin van de Habitatrichtlijn zullen ook de overige milieugevolgen die in het oorspronkelijke MER zijn beschreven betrokken moeten worden.

3.2 Specifieke vragen voor de aanvulling

Milieugevolgen proefboring Ameland

De Commissie adviseert, mede aan de hand van kaartmateriaal, het volgende aan te geven betreffende het winterseizoen:

- De grenzen van gebieden rondom de boorlocatie, waarbinnen, in geval van de aanwezigheid van verstoringsevoelige fauna, de kans op verstoring aan de orde is op basis van de in het MER beschreven parameters. Voor het aspect geluid benadrukt de Commissie dat het hierbij met name zal gaan om de ligging van de 60 dB(A)-geluidcontour (60 dB(A) als geluidsniveau (piekniveau) ongecorrigeerd voor bedrijfsduur en meteo-omstandigheden). Bij het aangeven van de kans op verstoring acht de Commissie het van belang dat onderscheid wordt gemaakt tussen de diverse boor-activiteiten, helikopters en affakkelen. Ook het aangeven van de frequentie van manifestatie van hoge piekniveau's is van belang. De Commissie hecht eraan erop te wijzen dat voor de inschatting van de kans op verstoring de maximale geluidsniveau's van sterke geluidfluctuaties een belangrijke beoordelingsgrootheid vormen.
- De gevoeligheid van het potentieel-verstoord gebied op basis van de beschouwde doelvariabelen. De veronderstelling van verstoring zal gebaseerd

zijn op aanwezigheid binnen het gebied van foerageerplaatsen, hoogwater-vluchtplaatsen, e.d. welke de aanwezigheid van (clusters) van diersoorten aannemelijk maakt.

- Uitwijkmogelijkheden van vogels bij verstoring.
- Noodsituaties, met name hoog water, en de betekenis voor de kans op verstoring.
- Hoogwatervluchtplaatsen.
- Welke periode in het winterseizoen is het minst gevoelig voor het uitvoeren van de proefboring?
- Hebben zich sinds de publicatie van het oorspronkelijke MER wijzigingen voorgedaan ten aanzien van kennis over in het MER beschreven milieugevolgen die hierboven niet systematisch zijn genoemd?
- Is voor de hierboven en voor de in het oorspronkelijke MER aangegeven milieugevolgen sprake van aantasting van natuurlijke kenmerken in het gebied in de zin van de Vogel- en Habitatrichtlijn?

Milieugevolgen proefboringen Noordzeekustzone

De Commissie adviseert, mede aan de hand van kaartmateriaal, het volgende aan te geven betreffende het zomerseizoen:

- De grenzen van gebieden rondom de boorlocatie, waarbinnen, in geval van de aanwezigheid van verstoringgevoelige fauna, de kans op verstoring aan de orde is op basis van de in het MER beschreven parameters. Voor het bepalen van de voorkeursvolgorde voor de proefboringen in de Noordzeekustzone zullen de parameters moeten worden behandeld die in dit advies zijn beschreven in hoofdstuk 2 in verband met de bestaande toestand van het milieu. Voor het aspect geluid benadrukt de Commissie dat het hierbij met name zal gaan om de ligging van de 60 dB(A)-geluidcontour (60 dB(A) als geluidsniveau (piekniveau) ongecorrigeerd voor bedrijfsduur en meteo-omstandigheden). Bij het aangeven van de kans op verstoring acht de Commissie het van belang onderscheid te maken tussen de diverse boor-activiteiten, helikopters en affakkelen. Ook het aangeven van de frequentie van manifestatie van hoge piekniveau's is van belang. De Commissie stelt vast op basis van haar ter beschikking gesteld monitoringsonderzoek⁴) dat de omkasting van de boortoren welke in het MER als MMA-maatregel is benoemd door de NAM in tweede termijn als ondoelmatig is beoordeeld. De Commissie acht dit onvoldoende onderbouwd. Indien de NAM in de aanvulling het niet uitvoeren van deze MMA-maatregel wenst te onderbouwen, adviseert de Commissie tevens de 60 dB(A)-geluidcontouren voor de situatie zonder omkasting rond de boortoren te prognosticeren. Ook dient dan te worden ingegaan op de dan te verwachten toename van hoge piekniveau's en de daaraan gerelateerde kans op verstoring. De Commissie hecht eraan erop te wijzen dat voor de inschatting van de kans op verstoring de maximale geluidsniveau's van sterke geluidfluctuaties een belangrijke beoordelingsgrootte vormen.
- De gevoeligheid van het potentieel-verstoord gebied op basis van de beschouwde doelvariabelen. De veronderstelling van verstoring zal gebaseerd zijn op aanwezigheid binnen het gebied van foerageerplaatsen, hoogwater-vluchtplaatsen, e.d. welke de aanwezigheid van (clusters) van diersoorten aannemelijk maakt.

⁴ NAM (zonder jaartal); Monitoring proefboringen Noordzeekustzone.

- De eventuele effecten (positief en negatief) van top-hole materiaal in de waterkolom en op de vestiging van strandschelpen op de bodem, op basis van de meest recente kennis en inzichten.
- Welke periode in de zomer is het minst gevoelig voor het uitvoeren van de proefboringen?
- Hebben zich sinds de publicatie van het oorspronkelijke MER wijzigingen voorgedaan ten aanzien van kennis over in het MER beschreven milieugevolgen die hierboven niet systematisch zijn genoemd?
- Is voor de hierboven en voor de in het oorspronkelijke MER aangegeven milieugevolgen sprake van aantasting van natuurlijke kenmerken in het gebied in de zin van de Vogel- en Habitatrichtlijn?

De Commissie adviseert de gegevens zodanig te presenteren dat een onderlinge vergelijking van de locaties mogelijk is waar het betreft de grootte van de kans op verstoring en de invloed van het voor de proefboringen gekozen seizoen daarop.

4. ECOLOGISCHE VOORKEURSVOLGORDE LOKATIES NOORDZEEKUST-ZONE

De Commissie adviseert de gevolgen van de proefboring op de geselecteerde locaties en in het gekozen seizoen met elkaar te vergelijken teneinde een ecologische voorkeursvolgorde te kunnen vaststellen. Het gaat hierbij om een vergelijking aan de hand van de volgende parameters, deels uitgewerkt in het oorspronkelijke MER, en deels uit te werken in de aanvulling zoals gespecificeerd in hoofdstuk 3 van dit advies:

- exacte gegevens over elke boring wat betreft de diepte van het prospect, de laterale boorafstand, de boortijd, de hoeveelheid boorgruis en de in te zetten boorspoeling;
- omvang van potentieel verstoorde gebieden binnen verstoringscontouren;
- verschillen in kans op verstoring binnen verstoringscontouren vanwege verschillen in potentiële omvang van clusters van doelvariabelen;
- de aanwezigheid en beïnvloeding van vogels waaronder de soorten die van belang worden geacht in verband met de Vogelrichtlijn zoals eerder genoemd;
- de aanwezigheid en beïnvloeding van diersoorten die van belang worden geacht in verband met de Habitatrichtlijn, te weten de Gewone en Grijze zeehond, de Tuimelaar en de Bruinvis;
- het voorkomen en de beïnvloeding van zoöbenthos, Spisulabanken inbegrepen;
- belang van het gebied voor vissen en garnalen, en indirect de visserij;
- de mate van bodemverstoring als gevolg van plaatsen van de installatie;
- de mate van bodembescherming (grindzakken) die nodig is bij het plaatsen van de installatie ter voorkoming van erosie, evenals de bodemverstoring die hiervan het gevolg is.
- de ontwikkeling van de bodemligging ter plaatse bij Pinkegat, in verband met de gemelde aanzanding en de mogelijke noodzaak op termijn te baggeren om het hefeiland in te varen. Dit is informatie die van belang is voor de prioritering van de boringen.

Expliciet adviseert de Commissie bij het bepalen van de ecologische voorkeursvolgorde in te gaan op de vraag of op bepaalde locaties natuurlijke kenmerken van het gebied (in de zin van de Habitatrichtlijn) kunnen worden aangetast.

5. OVERIGE ASPECTEN

Nul-meting en Monitoringsprogramma

De Commissie adviseert bij de verdere uitwerking van het monitoringprogramma uit te gaan van de aanbevelingen die de Stichting Advisering Bestuursrecht-spraak heeft gedaan naar aanleiding van haar advisering over de monitoring bij de N7-locatie nabij Pinkegat. De Commissie constateert voorts dat de inhoud van de aanvulling op het MER te zijner tijd wederom aanleiding kan geven voor verdere uitwerking van het monitoringprogramma bij de vaststelling van de besluiten. Bij de toetsing van de aanvulling zal het monitoringprogramma derhalve een belangrijk onderdeel zijn.

Doorkijk naar vervolgactiviteiten

In de richtlijn voor het MER betreffende de "doorkijk" wordt een viertal technische aspecten opgesomd, die als onderdeel van een globaal ontwikkelingsplan beschreven moeten worden. Hiervan komt er één in het MER niet aan de orde. De Commissie adviseert deze alsnog in de aanvulling op het MER te behandelen, namelijk:

- Wordt het tijdelijk verlaten (suspenderen) van succesvolle (offshore) exploratieputten als een reële optie voorzien en zo ja, ligt daardoor de locatie van toekomstige productieplatforms reeds vast of worden andere opties zoals sub-sea satelliet-productieputten voorzien?

Compensatie

Het MER geeft aan dat de proefboringen in ieder geval zichthinder in het gebied zullen veroorzaken. De rechtbank te Leeuwarden heeft aangegeven dat dit weliswaar een tijdelijk milieugevolg is, maar toch moet worden opgevat als een aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken in de zin van het Structuurschema Groene Ruimte. Tevens erkent de rechtbank dat fysieke compensatie van dit milieugevolg ter plaatse niet mogelijk is.

De Commissie adviseert in de aanvulling op het MER de mogelijkheden aan te geven om de zichthinder die optreedt in de Noordzeekustzone en in de Waddenzee elders te compenseren. Indien dit niet mogelijk wordt geacht, adviseert de Commissie dit duidelijk te motiveren.

Tevens adviseert de Commissie in te gaan op de mogelijkheid onverwachte milieugevolgen, bijvoorbeeld als gevolg van calamiteiten, te betrekken in een plan voor compensatie ter plaatse of elders. De Commissie adviseert tevens in het plan voor compensatie aandacht te besteden aan de koppeling met de resultaten van monitorings- en evaluatieprogramma's.

Indien fysieke compensatie niet mogelijk wordt geacht, adviseert de Commissie de initiatiefnemer en het bevoegde gezag aan te geven welke financiële compensatie wordt voorzien. Afspraken over financiële compensatie kunnen worden opgenomen in de aanvulling op het MER, maar kunnen ook op een andere wijze kenbaar worden gemaakt, mits er vanuit wordt gegaan dat in het kader van de besluitvorming over het al dan niet toestaan van de proefboringen tegelijkertijd beslist moet worden over de vraag op welke wijze compensatie plaats zal vinden.

BIJLAGEN

bij het advies voor de inhoud
van de aanvulling
op het milieueffectrapport
proefboringen naar aardgas
in de Noordzee-kustzone
en op Ameland

(bijlagen 1 t/m 4)

Graem

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 september 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Economische Zaken

Aan
Commissie voor de milieu-effect-
rapportage
t.a.v. drs. S.A.A. Morel
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

23 SEP. 1998
1328-98
652-2161
170 / Sc / Pres / Bib

Datum
22 SEP. 1998

Uw kenmerk

Ons kenmerk
E/EOG/MW
98057688

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Aanvullend advies m.b.t. MER: "Proefboringen naar aardgas in de Noordzee-kustzone en op Ameland"

Naar aanleiding van de uitspraak d.d. 17-07-1998, van de Rechtbank Leeuwarden inzake de vergunningen betreffende de proefboringen naar aardgas in de Noordzee-kustzone en bij Ballum is mijn voornemen aan de initiatiefnemer een aanvulling te vragen op het bestaande MER: "Proefboringen naar aardgas in de Noordzee-kustzone en op Ameland" van juli 1995, zodat herziene besluiten kunnen worden genomen terzake van Ballum en één zeelocatie.

Teneinde deze nieuwe besluiten te kunnen nemen is in ieder geval, zoals in de uitspraak van de Rechtbank omschreven, nader onderzoek nodig naar de effecten voor vogels in de polder in de omgeving van de hoorlocatie bij Ballum. Gaarne verzoek ik u terzake van deze aanvulling voor Ballum, om advies ten aanzien van het te hanteren toetsingskader.

Daarnaast is nadere informatie nodig, onder andere in het kader van "actualisering" van het oorspronkelijke MER, dat uit 1995 dateert.

Dit in het licht van het door de Stichting advisering bestuursrechtspraak uitgebrachte advies, de uitspraak van de Rechtbank, de (veranderende) juridische kaders (aanmelding door de Nederlandse regering van Habitatgebieden bij de Europese Commissie en aanwijzing van nieuwe Vogelbeschermingsgebieden) en het feit dat inmiddels geruime tijd is verstreken sinds het uitbrengen van het MER.

In juli 1998 is de Noordzeekustzone als Habitatgebied -onder voorbehoud- in een tweede tranche aangemeld bij de Europese Commissie. Omdat de exacte begrenzing van dit gebied nog niet vaststaat ligt het in de rede de NAM te vragen voor alle zeelocaties een gedegen ecologische beschrijving te geven van de effecten van de voorgenomen

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 6, Kamer 315

Doorkiesnummer

(070) 379 79 99

Telefax

(070) 379 63 58

Hoofdkantoor

Bezuidenhoutseweg 30

Postbus 20101

2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11

Telefax (070) 347 40 81

Telex 31099 ecza nl

Telegramadres ecza gv

X-400 adres S-EZPOST/C-NL/A-400NET/P-MIN EZ

Internetadres ezpost@minez.nl

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

Ministerie van Economische Zaken

activiteiten op de Noorzee kustzone zelf en op de relevante in de Richtlijn genoemde soorten, teneinde het bevoegd gezag in staat te stellen een toets uit te voeren conform art. 6 van deze Richtlijn. Mutatis mutandis geldt dit ook voor de locatie Ballum.

Bovendien zijn in de tussentijd nieuwe gegevens op tafel gekomen, zoals o.a. het monitoringsrapport van de NAM-boring in het blok N7 en het MER "Proefboringen naar aardgas in de Waddenzee".

De uitspraak van de Rechtbank geeft tevens aanleiding om bepaalde elementen nader te bezien, o.a. de "doorkijk naar de winningsfase", "monitoring", "compensatie" en de "ecologische voorkeursvolgorde".

Ik stel u hierbij in de gelegenheid om ook op deze punten uw visie te geven, voor wat betreft de nadere inhoud van de aan de initiatiefnemer in de vorm van een aanvullend MER te vragen aanvullende informatie.

Ik zal tevens de wettelijke adviseurs en belanghebbenden in de gelegenheid stellen om advies uit te brengen, c.q. commentaar te leveren over de bij de op te stellen aanvulling van het MER te betrekken punten. Zie bijgaande kennisgeving. Reacties dienaangaande zal ik u terstond na ontvangst doen toekomen.

Ik verzoek u uw advies binnen vijf weken na 23 september (publicatiedatum kennisgeving) aan mij te doen toekomen.

De Minister van Economische Zaken
voor deze:

drs. G.J. Lankhorst
directeur Olie en Gas

BIJLAGE 2

**Kennisgeving van de opstelling van de aanvulling op het MER
in Staatscourant nr. 181 d.d. 23 september 1998**

KENNISGEVING

WET MILIEUBEHEER

Aanvulling op milieu-effectrapport (MER): 'Proefboringen naar aardgas in de Noordzee-kustzone en op Ameland'.

De Minister van Economische Zaken maakt bekend:

Op grond van de uitspraak van Rechtbank Leeuwarden, d.d. 17-07-1998, zal de Minister van Economische Zaken de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. verzoeken om een aanvulling op het MER: 'Proefboringen naar aardgas in de Noordzee-kustzone en op Ameland'.

De Rechtbank Leeuwarden heeft geoordeeld dat het MER ten aanzien van de locatie Ballum niet had mogen worden aanvaard, omdat bij de keuze van de doelvariabelen voor de ecologische risico-analyse onvoldoende rekening is gehouden met de vogels in de polder nabij de boorlocatie, waaronder vogelsoorten die ingevolge de Vogelrichtlijn een bijzondere bescherming genieten.

De Commissie voor de milieu-effectrapportage zal worden verzocht om advies te geven ten aanzien van het voor de aanvulling op het MER te hanteren toetsingskader, ook op het punt van de actualisering van het MER. Het betreft hierbij zowel de locatie Ballum op Ameland als de locaties in de Noord-kustzone.

Wettelijke adviseurs en belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen ten aanzien van de bij de op te stellen aanvulling op het MER in ogenschouw te nemen punten.

Advies/commentaar kan, tot uiterlijk drie weken na het verschijnen van deze kennisgeving, worden ingediend bij:

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal voor Energie
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG.

De aanvulling op het MER zal te zijner tijd ter inzage worden gelegd en er zal gelegenheid worden geboden tot inspraak.

Ministerie van Economische Zaken

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM)

Bevoegd gezag: Minister van Economische Zaken

Besluit: goedkeuring van het plan tot het uitvoeren van exploratieboringen

Categorie Besluit m.e.r.: C17.2

Activiteit: Het uitvoeren van proefboringen in de Noordzeekustzone en op Ameland met als doel te onderzoeken of onder de potentiële gasvoorkomens die bereikbaar zijn vanuit deze gebieden economisch winbare gasvoorraden aanwezig zijn.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 1 december 1994

richtlijnenadvies uitgebracht op: 7 februari 1995

richtlijnen vastgesteld op: 24 februari 1995

kennisgeving MER: 13 september 1995

toetsingsadvies uitgebracht: 2 februari 1996

besluit genomen: 20 februari 1996

schorsing besluiten proefboringen Noordzeekustzone: 20 mei 1996

kennisgeving aanvullend MER: 6 juni 1996

aanvullend toetsingsadvies uitgebracht: 23 juli 1996

(herzien) besluit genomen: 25 november 1996

schorsing (herziene) besluiten proefboringen Noordzeekustzone: 28 april 1997

schorsing (herziene) besluit proefboring Ameland: oktober 1997

vernietiging (herziene) besluiten proefboringen Noordzeekustzone en Ameland: 17 juli 1998

kennisgeving verzoek om aanvulling op het MER: september 1998.

advies voor de inhoud van de aanvulling op het MER uitgebracht: 2 november 1998

Bijzonderheden:

De Eerste Kamer heeft in september 1994 haar goedkeuring gegeven aan de partiële wijziging van de PKB-Waddenzee, waarin onder voorwaarden wordt ingestemd met exploratie en exploitatie van gasreserves in de Waddenzee. Daarmee is het groene licht gegeven voor het starten van de m.e.r.-procedures voor het verlenen van toestemming voor boringen. Het gaat hierbij in eerste instantie om *exploratieboringen*, in een volgend stadium gevolgd door *exploitatie*. Het doel van de exploratieboringen is na te gaan of economisch winbare hoeveelheden gas aanwezig zijn. De m.e.r. dient voor het vinden van de juiste situering van de boorlocaties, de inzet van boormateriaal, de fasering en de uitvoering van de boringen. De exploratieboringen betreffen een periode van drie tot vier maanden. Na het uitvoeren van de exploratieboringen zullen de concessionarissen toestemming moeten vragen voor exploitatie.

In concreto gaat het om de volgende m.e.r.-procedures voor exploratieboringen:

- Verlenen van toestemming aan de NAM (die tevens optreedt namens Mobil) voor het verichten van exploratieboringen op Ameland en de Noordzeekustzone. Het gaat hier om 6 boringen die weliswaar gelegen zijn in gevoelig gebied, maar *buiten het PKB-gebied Waddenzee*.

Voor dit gebied is geen limiet gesteld aan het aantal boringen dat mag plaatsvinden. Het betreft de onderhavige m.e.r.-procedure die is gestart op 1 december 1994.

- Verlenen van toestemming aan de NAM voor het verrichten van exploratieboringen op locaties in het oostelijke gedeelte *binnen het PKB-gebied, dus in de Waddenzee*. Deze procedure is gestart op 18 januari 1995.

Voor de besluitvorming over de proefboringen zijn drie hoofdvragen van belang:

- Waar worden de boorinstallaties binnen zes afgebakende zoekgebieden geplaatst?
- Wanneer worden de boringen uitgevoerd (periode in het jaar)?
- Hoe worden de boringen uitgevoerd?

Tijdens de toetsing van het MER kwam de Commissie tot de conclusie dat het MER onvoldoende informatie bevat op twee punten:

- Wanneer worden de boringen uitgevoerd op Ameland? De keuze van de winter voor de proefboring was niet goed onderbouwd omdat het MER geen gegevens bevatte over broedvogels en het gebruik van naburige graslanden als foerageergebied en/of hoogwatervluchtplaats in relatie tot de potentiële verstoringzone.
- Hoe worden de boringen uitgevoerd? Gezien de onzekerheden in de verstoringseffecten door geluid kunnen ongewenste vormen van verstoring door geluid (vooral in combinatie met beweging) niet worden uitgesloten. Om de kans hierop zoveel mogelijk tegen te gaan had tenminste bij de beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief ingegaan dienen te worden op de mogelijkheden en effecten van mitigerende maatregelen. Van belang daarbij is dat de richtlijnen voor het MER voorschrijven dat de boringen zo milieuvriendelijk mogelijk worden uitgevoerd. Het MER beschouwde echter een aantal mitigerende maatregelen niet.

De Commissie adviseerde een aanvulling op het MER op te stellen waarin de keuze van de periode van boren op Ameland nader wordt onderbouwd en een aantal benoemde mitigerende maatregelen en hun effectiviteit op kwantitatieve wijze worden beschreven (equivalente geluidniveaus, piekniveaus, 60 dBA geluidcontour), alvorens tot besluitvorming over te gaan.

Ook constateerde de Commissie dat er nog belangrijke leemten in kennis bestaan over de verstoringseffecten van de proefboringen. De onzekerheden die met deze leemten in kennis gepaard gaan rechtvaardigen in de ogen van de Commissie geen stellige conclusies over geringe effecten. Hoewel deze leemten in kennis van groot belang zijn voor de besluitvorming, acht zij het niet reëel in het kader van deze m.e.r.-procedure deze leemten in kennis volledig in te vullen, aangezien onderzoek op korte termijn niet tot een betekenisvolle reductie van de onzekerheden zal leiden, vanwege de variabiliteit van het gebied. Dat zal echter wel op termijn moeten gebeuren in het kader van de besluitvorming over *exploitatieboringen*. Voor de aard van het onderzoek deed de Commissie aanbevelingen. Dergelijk onderzoek is niet alleen van belang voor besluitvorming over de exploitatieboringen, maar ook voor besluitvorming over andere activiteiten in de Noordzeekustzone en de Waddenzee. Dit onderzoek dient daarmee tevens een meer algemeen belang.

De aanvulling op het MER voorzag op adequate wijze in de gesignaleerde tekortkomingen in het MER. De Commissie komt in het toetsingsadvies dan ook tot de conclusie:

"De Commissie heeft waardering voor de presentatie en leesbaarheid van het met veel zorg opgestelde MER. De heldere samenvatting en de gekozen hoofdstukindeling dragen bij tot een goed begrip van de voorgenomen activiteiten en de milieuaspecten. Aan de milieuaspecten wordt op evenwichtige wijze aandacht besteed. Het MER en de aanvulling daarop vormen een goede basis voor de besluitvorming over de exploratieboringen op Ameland en in de Noordzeekustzone".

Op 20 mei 1996 heeft de president van de rechtbank Leeuwarden het door appellanten bestreden besluit voor de proefboringen in de Noordzeekustzone geschorst tot zes weken na de beslissing op bezwaar. Het besluit voor de proefboring op Ameland is niet geschorst, omdat deze proefboring plaatsvindt op een locatie met bestemming industrie, en daardoor niet is gelegen in gevoelig gebied. De president was blijkens de uitspraak onder meer van oordeel dat in het bestreden besluit voor de boringen in de Noordzeekustzone onvoldoende gemotiveerd was waar-

om dit niet in strijd was met het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en dat het aanvullende rapport op het milieu-effectrapport (aanvullend MER) inzake de effectiviteit van geluidbeperkende maatregelen voor de proefboringen ten onrechte niet ter inzage was gelegd, met als gevolg dat over de inhoud van dit rapport geen gelegenheid tot inspraak was geboden. De Commissie had het rapport, zoals hierboven gesteld, echter wel betrokken bij haar toetsingsadvies van 2 februari 1996. Op grond van de uitspraak van de rechtbank is de aanvulling op het MER alsnog ter visie gelegd. De Commissie is gevraagd naar aanleiding van de binnengekomen inspraak een aanvullend toetsingsadvies uit te brengen. Dit aanvullend advies is uitgebracht in een brief van 23 juli 1996, waarin de Commissie stelt geen aanleiding te zien haar oorspronkelijke toetsingsadvies van 2 februari 1996 te wijzigen. Wel had zij nog enige opmerkingen naar aanleiding van de inspraak.

De herziene besluiten voor de proefboringen zijn in 1997 wederom geschorst, zowel voor de boringen in de Noordzeekustzone als voor de boring op Ameland. In de uitspraak maakte de rechtbank eveneens kritische opmerkingen over het MER. Ten behoeve van de uitspraak in de bodemprocedure heeft de rechtbank vervolgens de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAB) gevraagd een verslag uit te brengen (ex. art. 8:47 van de Algemene Wet Bestuursrecht) over de beroepen van onder andere de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee tegen de locatiebesluiten van de Minister van Economische Zaken. De StAB heeft vervolgens de Commissie voor de m.e.r. een aantal vragen voorgelegd over de wijze waarop het toetsingsadvies van de Commissie tot stand is gekomen en over de kwaliteit van het MER. Daarbij kwamen onder meer de vermeende inadequate beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, de onvolledigheid van het MER in zijn beschrijving van mogelijke risico's voor het milieu en de gebreken in zowel de berekening van effecten van de boringen als in de beschrijving van de minst milieubelastende boorlocatie aan bod.

In antwoord op deze vragen heeft de Commissie een notitie opgesteld, waarin een toelichting op onderdelen van het positieve toetsingsadvies wordt gegeven. De Commissie geeft in die notitie geen nieuwe informatie. Zij licht toe waarom zij het MER en de aanvulling een voldoende basis voor de besluitvorming vinden, dit in tegenstelling tot de insprekers. Tevens heeft een gesprek met de StAB over het toetsingsadvies plaatsgevonden. In oktober 1997 heeft de StAB haar verslag uitgebracht aan de rechtbank te Leeuwarden.

Op 17 juli 1998 heeft de rechtbank te Leeuwarden de besluiten voor de proefboringen op Ameland en in de Noordzeekustzone vernietigd. Naar aanleiding van die uitspraak heeft het bevoegd gezag besloten de initiatiefnemer te vragen een nieuwe aanvulling op het MER op te stellen. De Commissie is gevraagd advies uit te brengen voor de inhoud van de aanvulling op het MER.

Samenstelling van de werkgroep:

ing. R.P.M. Jansen

drs. R.H.D. Lambeck

ing. E.M. Mastenbroek (voorzitter in de fase van richtklijnen en toetsing)

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter in de fase van de aanvulling op het MER)

ir. K.A.A. van der Spek

prof. dr. J.H.J. Terwindt

prof. ir. J.J. van der Vuurst de Vries

prof. dr. P.A.W.J. de Wilde

Secretaris van de werkgroep: drs. S.A.A. Morel.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	981013	Waddenvereniging	Harlingen	981021
2.	981013	Ministerie van Landbouw, Natuurbe- heer en Visserij Directie Noord	Groningen	981021

